

Projevy karmy VI: Bludné představy a jejich karmické příčiny

Karmické příčiny stíhomamu

[...] V minulé přednášce jsme si řekli něco významného a podstatného v souvislosti s jasnozřivým poblouzněním. V případě jasnozření, kterého nebylo dosaženo řádným školením, soustavným, přísně a správně vedeným cvičením, ale objeví se v důsledku dávných zděděných znaků v obrazech nebo slyšení tónů apod., v případě takového nesprávného jasnozření totiž vždycky zjistíme, že ustupuje nebo dokonce ustává, má-li dotýčný možnost a sklon vážně se zabývat studiem theosofie, skutečně přijmout theosofické poznání, nebo dokonce přistoupí ke skutečnému, rozumnému a věcnému školení. V takovém případě, kdy máme co dělat s poblouzněním nadmyslového poznání, můžeme tedy říci, že pravé zdroje poznání, je-li jim člověk přístupný, pro něj vždycky také budou pomoci, která ho může přivést na správnou cestu.

Proti tomu byste neměli uvádět to, co nyní musí být předloženo v jisté konfrontaci a co je pravdou natolik triviální, že ji zná každý. Každý ví, že když se někdo vlivem karmických zápletek dostane do stavu, kdy se u něj projeví příznaky stíhomamu a velikášství, může si pak ve své duši vytvořit celý systém bludných představ, které si co nejlogičtěji zdůvodňuje, nicméně jsou to bludné představy. Může se například stát, že někdo bude v jiných oblastech života myslet zcela správně a logicky, bude však mít bludnou představu, že ho z nějakého důvodu neustále pronásledují. Kamkoli přijde, je pak schopen z nej nepatrnějších událostí vytvářet ty nejduchaplnější kombinace: Už zase jsou tu gangsteři, kteří mě chtějí dostat! - A tím nejduchaplnějším způsobem vám bude dokazovat, že jeho podezření je podložené.

Někdo tak může myslet zcela logicky, a přesto projevovat jisté příznaky pomatenosti. Odporovat takovému člověku logickými argumenty bude zcela nemožné. Naopak, přijdeme-li v takovém

případě s logickými argumenty, může se stát, že bludné představy, dřímající v nitru dotyčného člověka, budou teprve náležitě probuzeny a on bude hledat ještě pádnější důkazy, potvrzující obsah jeho stihomamných představ.

Mluvíme-li ve smyslu duchovní vědy, musíme věci brát naprosto přesně. Jestliže jsme předtím a také minule zdůrazňovali, že v poznacích duchovní vědy, jimž se člověk oddává s veškerým úsilím nebo dokonce v zásadním soustavném školení, máme účinný prostředek proti poblouznění jasnozřivých sil, pak tím je míněn úplně jiný případ než ten, který jsme právě popsali. Nyní nejde o to, abychom dotyčnému člověku pomohli duchovně-vědeckými poznatky. Zpravidla mu chceme pomoci argumenty z oblasti běžného rozumu. Pro ty je však tento člověk naprosto nepřístupný. Proč tomu tak je?

Objeví-li se nemoc, která se projevuje popsányými příznaky, pak se jedná o to, že u dotyčného člověka se projeví karmická příčina z dřívějších vtělení, z dřívějších poblouznění. To, co je třeba považovat za poblouznění nitra, nespočívá a ani v tomto případě nemůže spočívat v současné inkarnaci, nýbrž v inkarnaci minulé. Udělejme si nyní představu o tom, jak něco takového přejde z minulé inkarnace do současné. Duševní články; duše rozumová a éterné tělo

K tomu si musíme uvědomit, jak vlastně probíhá náš duševní vývoj. Jako lidé sestáváme z fyzického, éterného a astrálního těla a časem jsme prací svého Já do těchto schrán vestavěli: duši pociťující do pociťového [tj. *astrálního*] těla, duši rozumovou neboli duši hlubšího cítění do éterného těla a duši vědomou do fyzického těla. Tyto tři duševní články, které rozvíjíme ve svém nitru, jsme vestavěli do svých tří schrán a nyní v těchto třech schránách žijí. Předpokládejme teď, že v některé inkarnaci budeme Luciferovým vlivem (tedy tím, že v sobě rozvineme egoistické nebo jiné pudy, žádosti a instinkty, které je třeba připsat luciferskému vlivu) svedeni tak, že svou duši zatížíme pochybeními. Tato pochybení mohou být v duši pociťové, v duši rozumové neboli duši hlubšího cítění nebo také v duši vědomé. To je potom příčina, která je v některé další inkarnaci dána v jednom z oněch tří duševních článků.

Dejme tomu, že to bude chyba, která se bude zakládat především na silách duše rozumové. Ve stavu mezi smrtí a novým narozením pak bude tato chyba proměněna tak, že to, čeho se dopustila například duše rozumová, se ve svém účinku projeví v éterném těle. Při průchodu mezi smrtí a novým narozením to je zapracováno do éterného těla. V nové inkarnaci tedy narážíme na účinek v éterném těle, který je třeba odvodit od příčiny v duši rozumové v minulé inkarnaci. V příští inkarnaci ovšem pracuje duše rozumová této inkarnace samostatně a je rozdíl, jestli se člověk dříve dopustil onoho pochybení nebo ne. Jestliže se ho v minulé inkarnaci dopustil, má nyní vadu ve svém éterném těle. Ta nyní spočívá hlouběji: není už v duši rozumové, nýbrž v éterném těle.

Ovšem rozumnost, uvážlivost, které se člověk dopracoval na fyzické pláni, působí na jeho duši rozumovou; nepůsobí na to, jak jeho duše rozumová pracovala v minulé inkarnaci a co je teď již zapracováno do éterného těla. Proto se může stát, že síly duše rozumové, jak se s nimi u člověka setkáváme, pracují nadále logicky, takže vlastní lidské nitro je zcela nedotčeno, avšak spoluprací duše rozumové a chorobné části éterného těla se z tohoto éterného těla jistým směrem promítá omyl. Pak sice můžeme pomocí argumentů, které lze předložit na fyzické pláni, působit na duši rozumovou, nikoli však bezprostředně na éterné tělo. Proto logikou, přesvědčováním ničeho nedosáhnete, stejně jako logikou ničeho nedosáhnete ani tehdy, postavíte-li člověka před vypuklé zrcadlo, takže v něm uvidí svůj zkreslený obraz, a budete mu pak chtít dokázat, že svůj obraz takto vidí neoprávněně. Vidí přece zkreslený obraz. Tak na člověku nezáleží ani to, jestli chorobným způsobem chápe něco nesprávně, neboť jeho jinak zdravá logika to nezdravým způsobem zrcadlí z jeho éterného těla.

Pomoc člověku trpícímu bludnými představami

Tímto způsobem v sobě, ve své hlubší ústrojnosti můžeme nést karmické následky minulých inkarnací. A můžeme přímo uvést, jak v určité části této ústrojnosti (tak jako zde v éterném těle) dochází k

poškození. Na tom vidíme, co jsme luciferským vlivem v minulém vtělení vyvolali a potom proměnili. A v době mezi smrtí a novým narozením dochází k proměně z něčeho vnitřního v něco vnějšího a potom na nás z našeho vlastního éterného těla působí Ahriman. Z toho je zřejmé, jak je Ahriman přilákan k našemu éternému tělu Luciferem. Dřívější pochybení bylo luciferské; to, co bylo proměněno, je však takové, že nám na něj Ahriman v příští inkarnaci, abych tak řekl, vystaví stvrzenku. Pak se jedná o to, aby člověk toto poškození dostal ze svého éterného těla. To je možné jen tak, že se do jeho ústrojnosti zasáhne hlouběji, než jak do ní lze zasáhnout obvyklými prostředky vnějšího rozumu v jedné inkarnaci.

Když člověk, který v určité inkarnaci podlehně například projevům stihomamu, opět projde branou smrti, bude mít před sebou všechny skutečnosti, které způsobil v důsledku svého ahrimanského poškození, a bude je mít před sebou v celé jejich absurdnosti. Z toho zase získá sílu, která ho důkladně vyléčí pro příští inkarnaci. Vyléčen totiž může být jen tím, že se mu to, co vykonal pod vlivem příslušných příznaků, bude ve vnějším světě nadále jevit jako absurdní.

Tím jsme si uvedli něco, co můžeme udělat pro takovéto vyléčení. Pokud někdo trpí podobnými bludnými představami, sotva ho těchto představ zbavíte logickými argumenty. Jenom vám o to víc bude protiřečit. Pozitivního výsledku však dosáhnete tehdy (zvláště projeví-li se něco takového v raném mládí), uvedete-li tohoto člověka do situací, kdy se mu důsledky jeho bludů ukážou v celé své nesmyslnosti, postavíte-li ho před skutečnosti, které způsobuje a které na něj jako naprosto nesmyslné zase zpětně dopadají. Tím můžete do jisté míry vyvolat uzdravení.

[...V další části přednášky se R. Steiner dále věnuje vzájemnému působení luciferských a ahrimanských vlivů v průběhu inkarnaci.]

R. Steiner, přednáška pro členy Theosofické společnosti z 25. května 1910 v Hamburku, in: Die Offenbarungen des Karma, GA 120, str. 152nn. Česky vyšlo pod titulem Projevy karmy, Michael,

Svatý Kopeček 1999, str. 150nn.; autor překladu neuveden; při pořízení nového překladu bylo k tomuto překladu přihlédnuto.

Rudolf Steiner

GA 120